

## บทที่ 1 บทนำ

### 1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย การศึกษาสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมจังหวัดน่าน เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเป็นมรดกโลกและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) เน้นเรื่องการรักษาความคุ้มกันให้สังคม ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นปัจจุบัน

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งต้องรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในประเทศและภายในจังหวัดน่านเอง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการพัฒนาในด้านต่างๆที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจากการกำหนดแนวทางพัฒนาจังหวัดน่าน เพื่อมุ่งสู่เมืองมรดกโลกทางวัฒนธรรมให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมของล้านนาตะวันออกศูนย์การศึกษาค้นคว้าวิจัยด้านศิลปวัฒนธรรม ในลักษณะพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต (Living – Museum)

จังหวัดน่านประกอบไปด้วยชนวนและกลุ่มชาติพันธุ์หลากหลาย เช่น ชาวไทยวนเมืองน่าน ชาวไทลื้อ ชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ ชาวไทยภูเขาเผ่าขมุ ชาวไทยภูเขาเผ่าม้ง ชาวไทยภูเขาเผ่าเมี่ยน และชาวไทยภูเขาเผ่ามลาบรี ชาติพันธุ์ต่างๆเหล่านี้ล้วนมีวัฒนธรรมของตนเอง สืบทอดต่อมานานนับร้อยปี

### 1.2 ความสำคัญ และ ที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ กรณีศึกษา บ้านปากำ ตำบลคงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

กลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยนอกจากชาวไทยสยามแล้ว ยังปรากฏหลักฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆกระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่างๆของประเทศไทยมาเป็นเวลานาน ชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะเป็นอีกกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีถิ่นฐานอยู่ในประเทศไทย ดำรงวิถีชีวิต และมีวัฒนธรรมของตน มีการปรับความสัมพันธ์เข้ากับสภาพแวดล้อมภายในของประเทศ อีกทั้งยังคงรูปแบบวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้อย่างดี

อำเภอบ่อเกลือ และอำเภอเฉลิมพระเกียรติจังหวัดน่าน เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ ที่ตั้งถิ่นฐานอยู่มากกว่า 100 ปีมาแล้ว มีภาษาพูด และวัฒนธรรมประเพณีมีเอกลักษณ์ของตนเอง ดร. ชลธิรา สัตยาวัฒนา ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องราวของชาวลัวะเมืองน่าน (ชลธิชา, 2530) ทั้งในด้านความเป็นมา วิถีชีวิตความเป็นอยู่กล่าวไว้ว่า ชาวลัวะมีถิ่นฐานอยู่ในแถบภูเขา และที่ราบเชิงเขา เริ่มต้นที่บริเวณจังหวัดเชียงรายและค่อยๆอพยพกระจายไปยังที่ต่างๆแต่บริเวณต้นน้ำว่าในเขตอำเภอบ่อเกลือและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวลัวะค่อนข้างหนาแน่น

วิถีชีวิตของชาวลัวะ จะเปลี่ยนที่ทำกินใหม่ เพื่อปลูกข้าวไร่ใหม่ทุกปี แต่การใช้ที่ดินทำไร่จะมีลักษณะหมุนเวียน กลับมาทำไร่ที่เดิมอีก พลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเช่นนี้ นานนับร้อยปี สังคมชาวลัวะให้ความสำคัญและเคารพนับถือหัวหน้าทางความเชื่อของหมู่บ้าน ให้เป็นผู้มีหน้าที่ทำพิธีต่างๆในนามของหมู่บ้าน ตั้งแต่การเลือกที่ทำกินไปจนถึงกำหนดเกณฑ์วิถีชีวิตต่างๆ

สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชาวลัวะ มีเอกลักษณ์เฉพาะที่น่าสนใจมากคือ เป็นเรือนเครื่องผูก ตามจารีตประเพณีเดิมของชาวลัวะที่ยังคงยึดถือปฏิบัติกันมา ตามวิถีที่สองสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติด้วยวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนที่ควรแก่การอนุรักษ์ ป้องกันมิให้วัฒนธรรมถูกทำลาย แผนภูฟ้าพัฒนา ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ เพื่อการสร้างค่านิยมให้กับเด็ก เยาวชนและชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของตนเอง รวมทั้งมีการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมและเผยแพร่ประเพณีและวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของท้องถิ่น มีกรอบในการดำเนินการพัฒนาดังนี้

1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. ส่งเสริมการอนุรักษ์ พื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยส่งเสริมให้ทำโครงการด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภาษาท้องถิ่น ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นในสถานศึกษาจัดกิจกรรมสำคัญทางประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการผลิตและจำหน่ายศิลปหัตถกรรมของท้องถิ่น
3. การเผยแพร่ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยจัดทำแหล่งข้อมูลรวมวัฒนธรรมท้องถิ่น และผลิตสื่อในรูปแบบต่างๆ เพื่อส่งเสริมความรู้ของราษฎรในท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป

เพื่อสนองตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ดังกล่าวข้างต้น ทางภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จึงมีแนวความคิดในการอนุรักษ์และศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชาวลัวะซึ่งมีผู้ศึกษาหลายคนแต่ได้ศึกษาเฉพาะกลุ่มที่ลงรายละเอียดไปถึงวิธีการก่อสร้างและครอบคลุมประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังมีความสับสนในการแยกชื่อกลุ่มและการอ้างข้อมูลความเป็นมาของพันธุ์ลัวะให้ชัดเจน

ดังนั้นในการวิจัยในครั้งนี้ จึงเน้นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลลักษณะทางกายภาพ การตั้งถิ่นฐานและรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ โดยรวบรวมคติและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการอยู่อาศัยและการปลูกเรือน และทำการวิเคราะห์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทั้งนี้เพื่อเป็นฐานข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับสถาปัตยกรรมกลุ่มอื่นๆ การศึกษาวิจัยนี้จะศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของกลุ่มชาวกูเฆเผ่าลัวะ บ้านปากำ ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ฐานะที่เป็นผลงานการสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาการอยู่อาศัย ที่แสดงออกผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม โดยการจัดพื้นที่และการก่อสร้างและวัสดุ ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต และที่สัมพันธ์กับธรรมชาติของท้องถิ่น

### 1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะกายภาพของหมู่บ้านชาวลัวะบ้านปากำ ด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อ
2. ศึกษาผลงานการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ลักษณะที่แสดงออกผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม โดยการจัดพื้นที่และการก่อสร้าง

3. ศึกษาความหมายของ คติความเชื่อที่มีผลต่อ พื้นที่ วิถีชีวิต และสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของท้องถิ่น
4. ศึกษาวัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อของชาวลัวะบ้านปากำ ตำบลงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน และเผยแพร่องค์ความรู้ต่อประชาชนในท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป

#### 1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย

พื้นที่บ้านปากำ ตำบลงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านชาวลัวะที่ยังคงสภาพดั้งเดิมมีรูปแบบการดำรงชีวิตที่สมบูรณ์และยังไม่ถูกเปลี่ยนแปลง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

- ศึกษาฝักรายภาพของหมู่บ้าน องค์ประกอบหลักของหมู่บ้าน
- ศึกษาลักษณะทางกายภาพของ กลุ่มสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่เลือก
- ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นอันเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม
- ศึกษารายละเอียดทางด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่เลือกเป็นกรณีศึกษา ประกอบด้วย ฝักรายภาพ รูปด้าน รูปตัด ที่วางภายใน ทศนียภาพ รายละเอียดของสถาปัตยกรรม
- ศึกษาคติความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดรูปแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

#### 1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ เช่น การเผยแพร่ในวารสาร จดสิทธิบัตร ฯลฯ และหน่วยงานที่นำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

##### 1. ผลสำเร็จของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

- ☐ 1. แก้ปัญหาในการดำเนินงานของหน่วยงานที่ทำการวิจัย
- ☒ 2. เป็นองค์ความรู้ในการวิจัยต่อไป

✓3. บริการความรู้แก่ประชาชน

✓4. บริการความรู้แก่ภาคธุรกิจ

- ☐ 5. นำไปสู่การผลิตเชิงพาณิชย์
- ☐ 6. เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต
- ☐ 7. เป็นประโยชน์ต่อประชากรกลุ่มเป้าหมาย

☒ 8. อื่นๆ ระบุ ใช้ข้อมูลประกอบขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิง

อนุรักษ์

##### 2. หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จังหวัดน่านสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการพิจารณาขึ้นทะเบียนมรดกโลก
2. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสามารถใช้ข้อมูลในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพกำหนดเป็นแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
3. กระทรวงวัฒนธรรมสามารถใช้ข้อมูลในการอนุรักษ์และส่งเสริมในด้านศิลปวัฒนธรรมชาวลัวะในประเทศไทย
4. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสามารถใช้ข้อมูลในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ได้
5. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชนต่างๆ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของชุมชน

6. ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวสามารถวางแผนในการกำหนดแหล่งท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

7. นักท่องเที่ยวสามารถสืบค้นข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษและมีแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมเพิ่มมากขึ้น

8. สถาบันการศึกษาสามารถใช้เป็นแหล่งข้อมูลในการค้นคว้าด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและวัฒนธรรมประเพณีชาวลัวะ

## 1.6 แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

1. นำข้อมูลด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นและภูมิปัญญาชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ บ้านปากำ ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ใช้ประกอบการพัฒนาการขึ้นทะเบียนมรดกโลกทางวัฒนธรรมและเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมของล้านนาตะวันออก

2. เพิ่มแหล่งท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมเป็นระดับโลก เพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว ในจังหวัดน่าน และประเทศไทย

3. เป็นแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมแก่ชุมชนและประชาชนทั่วไป

4. เพื่อพัฒนาในด้านการออกแบบสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น โดยรวบรวมข้อมูลตามแบบอย่าง รูปแบบสถาปัตยกรรม

5. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลในด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดน่านและประเทศไทย สู่สากลโดยถ่ายทอดด้วยสื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6. เพื่อสรุปและเผยแพร่ความเป็นเอกลักษณ์ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นพยานหลักฐานแสดงขนบธรรมเนียมประเพณีหรืออารยธรรมที่คงอยู่จากบริบทสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม

## 1.7 วิธีดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการเก็บข้อมูล

1.7.1. สถานที่ทำการศึกษาหมู่บ้านชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ บ้านปากำ ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

1.7.2. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

- ศึกษาเอกสารประวัติศาสตร์ความเป็นมาของเผ่าลัวะ การตั้งถิ่นฐานตามฐานทางประวัติศาสตร์ ลักษณะทางวัฒนธรรมที่เป็นลักษณะเดิมชุมชน

- สสำรวจสภาพปัจจุบันด้วยการถ่ายภาพ และแผนที่ในลักษณะทาง visual survey ผสมกับการรังวัดผังพื้นอาคารลักษณะของ measure survey

- บันทึกเอกสาร โดยการถ่ายภาพ รังวัดพื้นที่

- การเขียนแบบ, วาดภาพรายการสิ่งของเครื่องใช้เน้นที่ตำแหน่งของสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อต่างๆ เช่น เตาไฟ เป็นต้น

- ทำแบบสอบถาม ซึ่งระบุถึงจุดหมายข้อมูล และเนื้อหาที่ต้องการทราบ ความสัมพันธ์ของผู้ตอบกับเรือน ฯลฯ โครงสร้างของคำถามมีทั้งที่เป็นแบบปลายเปิดและปลายปิด จากการสัมภาษณ์เจ้าของบ้าน ผู้ใหญ่บ้าน

- การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิ  
ด้านต่างๆ เพื่อทำเป็นสรุปใช้ประกอบการวิเคราะห์ของผู้วิจัย เป็นข้อมูลการพิจารณาของโครงการวิจัย

### 1.7.3. ขั้นตอนและวิธีในการวิเคราะห์ข้อมูล

- วิเคราะห์ความสัมพันธ์ในกลุ่มที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับวัฒนธรรมและความเชื่อต่างๆ ที่ส่งผลมายัง  
สถาปัตยกรรม

- วิเคราะห์ถึงเอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ ที่มีคุณค่าต่อ  
การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น

- สรุปผลการวิเคราะห์และเสนอและความเป็นไปได้ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและ  
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ

#### ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ค้นคว้าจากเอกสารรายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความต่างๆ ที่  
เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์เผ่าลัวะ ตามที่มีการศึกษาไว้แล้ว

ขั้นตอนที่ 2 เข้าสำรวจภาคสนามในแหล่งพื้นที่ศึกษาจนครบรอบฤดูกาล ในรอบปีแบ่งเป็น 3  
ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สำรวจลักษณะทางกายภาพของผังหมู่บ้านชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ ด้วยการ  
ถ่ายภาพทำผังหมู่บ้าน ศึกษาสภาพแวดล้อมรอบๆ หมู่บ้าน และสัมภาษณ์เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ  
ชุมชน ประเพณีและวิถีชีวิตจากครู ผู้ใหญ่บ้าน ชาวบ้าน

ระยะที่ 2 สำรวจบ้านที่เป็นกรณีศึกษา ทำการรังวัด และการถ่ายภาพ  
สภาพแวดล้อมภายในตัวเรือน รวมถึงผังบริเวณบ้าน โดยการสัมภาษณ์ถึงวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ตามช่วงฤดูที่  
สอดคล้องกับความเชื่อในการครองเรือน

ระยะที่ 3 ทบทวนข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อรวบรวมข้อมูลทั้ง 2 – ขั้นตอนแล้ว นำมาวิเคราะห์และสรุปผล อภิปรายผล  
การศึกษารวมถึงการโยงความสัมพันธ์กับการศึกษาเรือนในที่อื่นๆ เปรียบเทียบจากภาคเอกสารกับการสำรวจ  
ภาคสนาม ในส่วนที่มีความคล้ายคลึงกัน แม้จะอยู่นอกขอบเขตของการเก็บข้อมูลภาคสนามในงานวิจัยครั้งนี้  
โดยแยกเป็นประเด็นความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรือนและการวางตัว ความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมของ  
หมู่บ้าน ต่อกิจกรรม ประเพณีต่างๆ รวมถึงวิเคราะห์แนวโน้มความคงอยู่ของเรือนพื้นถิ่นชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ  
บ้านปากำ ตำบลดงพญา อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน

## 1.8 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นชาวไทยภูเขาเผ่าลัวะ กรณีศึกษากันปากำ ตำบลดงพญา อำเภอบ่อ  
เกลือ จังหวัดน่าน เพื่อจะได้ทราบ

1. การค้นพบรูปแบบบ้านที่รายละเอียด สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นของชาวลัวะไว้ศึกษา รวมทั้งข้อมูล  
พื้นฐานของวัฒนธรรมชาวลัวะในพื้นที่ศึกษา เป็นผลสำเร็จเบื้องต้น (P)
2. การศึกษาวิจัยต่อมาเป็นการศึกษาความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการค้นพบใน  
ระยะแรกจากการสำรวจจริงวัดถ่ายภาพ เขียนแบบวาดภาพลายเส้น สร้างหุ่นจำลองเพื่อศึกษา

โครงสร้างสถาปัตยกรรม ให้เพื่อถึงระบบวิธีการก่อสร้าง และการใช้วัสดุพื้นถิ่น เป็นผลสำเร็จใน  
ระยะกลาง

3. การศึกษาในระยะต่อมาสามารถวิเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลในการประยุกต์ใช้และแก้ปัญหาในการ  
ออกแบบให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมสภาพแวดล้อมที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นนำไปสู่การอนุ  
ลักษณะ พื้นฟูสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเพื่อนำไปเป็นข้อมูลพิจารณาจังหวัดน่านเป็นเมืองมรดกโลกทาง  
วัฒนธรรมและเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเชิงอนุรักษ์ต่อไป

#### 1.9 การกำหนดคำจำกัดความ

- 1.ปรีย : กลุ่มชาติพันธุ์ ลัวะซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มภาษา ได้แก่ กลุ่มปรียและกลุ่มมัล
- 2.วอล : หมู่บ้านในภาษาชาวปรีย
- 3.เจียง : เรือนที่พักอาศัยของชาวปรียเป็นเรือนพักอาศัยที่มีคติความเชื่อ มีแบบแผน ประเพณีการ  
ปลูกเรือนเป็นหลักเกณฑ์ที่แน่นอน
- 4.จัวะ : เรือนชั่วคราวในไร่ เป็นเรือนเครื่องผูกขนาดเล็ก ใช้งานภายใน 1 ปี และย้ายไปสร้างที่ใหม่ใน  
ปีต่อไป
- 5.รานชา : เรือนหรือยั้งข้าวที่ใช้เก็บรักษาข้าวเปลือก ยกพื้นสูงจากพื้นดินมุงด้วยใบค้อ
- 6.ตูป : เรือนที่พักชั่วคราวขณะรื้อเรือนเก่าปลูกเรือนใหม่
- 7.ปร้อง(ปรอง) : ฝัในภาษาลัวะปรีย เช่น ปร้องเจียง หมายถึง ฝัเรือน
- 8.เจียงฮิต(เรือนฮิต) : เรือนของผู้สืบทอดบรรพบุรุษของแต่ละตระกูล
- 9.หมอฮิต: บุคคลที่เป็นผู้อาวุโสของแต่ละตระกูลเป็นผู้ทำพิธีกรรมต่างๆและให้การสั่งสอน
- 10.ห้องฮิต: ห้องสำหรับพิธีกรรมต่างๆ จะมีเตาไฟสำหรับหุงข้าวเฉพาะ อยู่กลางเรือนพัก
- 11.จาด: ชานด้านหน้าเรือนของชาวลัวะปรียหรือชานแดดมีระดับลดต่ำกว่าชาน ไม่มีหลังคาคลุม
- 12.กัวะ: เตาไฟในเรือน มี 2 ประเภท เตาหนึ่งใช้ทำอาหารและให้ความอบอุ่น อีกเตาใช้นึ่งข้าว  
โดยเฉพาะ อยู่ในห้องฮิต
- 13.โอย : พื้นทึนออนของบุคคลในครอบครัวของชาวปรีย มีขนาดเล็กจำนวนขึ้นอยู่กับครอบครัวในเรือน